

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 61-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
(201) 484-0237
434-0807
УНІКОД: 435-6740
— Тел. з Нью-Йорку:
(212) BARELY 7-4125
УНІКОД: BARELY 7-5337

PIK LXXX Ч. 35 TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК СУБОТА, 24-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1973 No. 35. VOL. LXXX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

П'ятниця, 23 лютого 1973

НАУКОВЦІ В НАСАДІНІ, КАЛІФ., ТА В ІНШИХ наукових закладах вивчають різні матеріали й відомості, зібрані під час польоту космічного корабля "Аполло-17" на Місяць. Вони виявили газів виділення з деяких місячних кратерів. Таким чином виходить, що хоча на Місяці немає життя, все таки там космічне тіло не є цілковито замірлим. Деякі кратери, з тому Арістархус, що має 25 миль ширини, незвичайно давно освітлені тоді, коли на Місяці є ніч, що також підтверджує припущення, що з глибини Місяця іноді вириваються нагору струмені газу.

ОПІТУВАННЯ ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ГЕЛДІ виявили, що в ЗСА децю зменшилася кількість дорослих осіб, які курять чи пробували курити отруйну марихуану. З 1969 до 1971 року кількість таких "курців" була зросла з 4 до 12 відс., але в минулому році спала до 11 відс. Одночасно опитування виявили, що зменшилася кількість людей, які виступають проти легалізованого курення марихуани; у 1969 таких було серед кількох тисяч опитуваних 84 відс., а тепер проти дозволу на курення марихуани виступають 78 відс. опитуваних.

СЕКРЕТАР СКАРБУ ДЖОРДЖ ШУЛТЦ ПОВІДОМив, що його департамент розіслав до всіх стейтс ЗСА окремих відповідей у справах виконання податкових формулярів. Вони будуть допомагати колишнім військомовцям у податковій справі, знімаючи з них податок на доходи, який вони платили в армії.

У ПОРТІ В ГІОСТОНІ, ТЕКСАС, СТОЯТЬ довгі ряди американських та інших кораблів, очікуючи своєї черги для заправки й перевезення зерна до СРСР, який закупив 19 мільйонів тонн пшениці. В Гіостонському порті на повну потужність працюють чотири великі елеватори. Звідти буде відправлено до СРСР майже 90 відс. зсього закупленого зерна.

В АНАХЕМІ, КАЛІФ., У АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕтунів гостем був німецький пілот, який за Гітлера збив кілька літаків, у тому й американських. Але учасники 91-ї групи бомбардувальників не мали злого серця на Горста Пертцлера й подарували йому значок із зображенням їх літака "B-17". Той узяв значок і повідомив, що він збив також і "B-17".

ПОЛІЦІЯ В НЬО ЙОРКУ ЗАРЕГІСТРУВАЛА Теда Гросса, колишнього міського комісара Нью-Йорку. Т. Гросс керував Управлінням у справах молоді, його будуть судити за підкупом і одержування хабарів.

ІРАН ЗАКУПИВ В АМЕРИЦІ зброю за гроші понад 2 мільярди доларів — подано офіційно в Пенсільванію. Цей транспорт зброї охопить головні бойові й транспортні літаки, гелікоптери, керувані летючі бомби й усе інше. Між Американою й Іраном прийшли до порозуміння, що ЗСА вишлють до Ірану коло 300 фахівців для вишколювання іранців у користуванні тією повітряною зброєю. Іран почав поспішно збирати, коли Британія відкликала свої збройні сили з Перської затоки. Іран замовив у Британії прибрежні військові кораблі й танки. За всі ці товари Іран платитиме голіком.

ФРАНЦУЗКА ПОЛІЦІЯ ВІДНАШЛА вкрадену кілька днів тому з цвинтаря на прибережному остріві Іль д'Е домовину з тліними останками колишнього маршала Філіппа Петена, що його засудили після другої світової війни за зраду і співпрацю з німцями на смерть, з заміню на досмертну в'язницю. Він помер і був похоронений на названому острові у 1951 році. До крадіжки домовини признався 35-тирічний Гюберт Масолль, член екстремно французької правлі, яка завжди домагалася, щоб Петена похоронено на величезному військовому цвинтарі під Верденом, де Петен заграв був битву проти німців у першій світовій війні. Поліція притримала й переслала 5 осіб у зв'язку з цією справою, але не подала ніяких ближчих інформацій. Домовину перевезуть назад до П. могли на названому острові.

ПОРТУГАЛІЯ ВІЯВИЛА ГОТОВІСТЬ увійти в переговори з "східно-європейськими країнами" щодо "торговельних і інших" зв'язків. Правий уряд у Португалії до тепер не визнавав комуністичних режимів в Європі та забороняв компартію у Португалії.

АПОСТОЛСЬКА СТОЛІЦЯ І ІТАЛІЙСЬКІ КОмуністи пробували від 1965 року посередництва у воєнних конфліктах у В'єтнамі — виявлено тепер в італійській пресі. Міністер закордонних справ Південного В'єтнаму, Тран Ван Лям, прибув до Риму і буде прийнятий на аудієнції у Папи Павла VI. Він їде до Парижу, де від 26 ц. м. має розпочатися міжнародна конференція про В'єтнам.

НАСТАЛА СУПЕРЕЧКА про античну грецьку вазу, яку в Італії закупив Метрополітний музей у Нью-Йорку за поверх очин мільйон дол. Продав її Дікарм А. Сарафіан, арабський торговель старовини у Лівані, за посередництвом американського бізнесмена Роберта Гекта у Римі. Але той арабський фахівець твердить, що він ніколи не бачив тієї вази в одному куняку та що ваза складалася насправді з багатьох кусників, які перекладалися у невеликому пуделку. Тим часом керівні кола Метрополітального музею заперечують, що тільки в деяких місцях "відмалювано" вазу та що вона знаходилася у першому ряду законсервованої статі.

У ФРАНЦІЇ СТРАХУВАЛИ службовиків контрольно-вих на обох лівих під Парижем, Орлі й Вурже, і тому тамшній летунський рух був майже цілком спаралізований. Страйкарі домагалися підвищення їх винагород та інших соціальних прав.

У ЛЮЦЕРНІ У ШВАЙЦАРІЇ ПОМЕР на 80 році життя один із найславніших сучасних скрипалів, Йозеф Сігері, маляр. Від 1960 року він уже перестав виступати. Користувався міжнародною славою музиканта, виконавця голівно класичних творів на скрипці.

ЛОНДОНСЬКА ПОЛІЦІЯ ЗАСТРЕПІЛА двох молодих азіатців, вірогідно пакистанців, які адерлися до індійської амбасди, тероризували тамшній персонал і викрикували ворожі гасла. Застарювана поліція вийшла до будинку амбасди задніми дверми і несподівано заскопила напасників, які проте не послухали закликів поліції і не хотіли кинути зброю, яка — як згодом виявилася — була тільки імітацією револьвера. Припускають, що це були патрістичні пакистанські юнаки, які хотіли перевести демонстрацію проти Індії, не здавши собі справи з можливих трагічних для них наслідків.

Внаслідку девальвації долара пішла значно вгору ціна на золото

Париж. — На біржах у Парижі й Лондоні та у великій торгівлі ціна золота підскочила в останніх днях до 90 дол. за унцію. Коли 12 лютого ц. р. проголошено девальвацію долара на 10 відс., то ціна золота була 68 дол. за унцію. Минулого літа платили по 60 дол. за унцію золота. У 1968 році унція золота коштувала офіційно 35 дол., а тепер офіційно та ціна становить 42 дол. В Америці заборонений вільний продаж золота і великі промислово-торговельні корпорації не зацікавлені в купівлі-продажі золота. Займаються цим тільки спекулянти, приватні багаті або посередники для міжнародних промислових цілей. Деякі коментатори, вважаючи погано за золотом нерозумною збагаченню. Американський фінансовий та промисловий торговельний світ більше задіяний у дальшому курсі долара на міжнародних біржах. В останніх днях вартість долара знову обнизила у реляції до німецької марки і швейцарського франка. Американські економічні коментатори вважають у цьому добрі шанси для американської закордонної торгівлі. Секретар скарбу Джордж Шульц заявив кілька днів тому, що ніякої девальвації долара більше не буде.

Ціни в ЗСА ідуть раптово вгору

Вашингтон. — Згідно з повідомленням Департаменту Праці ЗСА в січні ц. р. зареєстровано стрімке підвищення конспіційного індексу цін, який збільшився в загальному на 2,3 відсотка, головним чином в ділянці харчових продуктів, таких, як м'ясо, курятина, яєця, свіжі овочі й горішки та молоко. В трохи меншому відношенні пішли вгору ціни на життєвого одягу, взуття, автотранспорту, мебелів, домівок тощо. Особливо збільшилися ціни в Нью-Йорку. Якщо йде про всю територію ЗСА, то за цілий 1972 рік індекс конспіційних цін на усі ірляндичі й індустриї продукції збільшився на 3,7%. В саму ж Нью-Йорку це підвищення досягло 4%. В господарських колах вважають, що раптовий зріст цін в січні цього року перекреслює заплановану през. Ніксоном тенденцію обмежити інфляцію і дозволити на збільшення цін тільки на яких 2 до 2,5 відсотка в річному відношенні. Секретар рільництва Ірл С. Іуц сподівається, що цього одягу, взуття, автотранспорту, мебелів, домівок тощо. Особливо збільшилися ціни в Нью-Йорку. Якщо йде про всю територію ЗСА, то за цілий 1972 рік індекс конспіційних цін на усі ірляндичі й індустриї продукції збільшився на 3,7%. В саму ж Нью-Йорку це підвищення досягло 4%. В господарських колах вважають, що раптовий зріст цін в січні цього року перекреслює заплановану през. Ніксоном тенденцію обмежити інфляцію і дозволити на збільшення цін тільки на яких 2 до 2,5 відсотка в річному відношенні. Секретар рільництва Ірл С. Іуц сподівається, що цього одягу, взуття, автотранспорту, мебелів, домівок тощо.

В Празі проголошено амністію для втікачів з ЧСР в 1968 році

Прага. — Президент Чехословаччини Людвік Свобода проголосив в четвер 22 лютого ц. р. амністію для тих чехів і словаків, які втекли за кордон в 1968 році і перебувають на становищі емігрантів у різних країнах світу. Проголошено амністію у зв'язку із 25-річчям встановлення комуністичного режиму в Чехословаччині. Кількість тих, хто втекли в 1968 році, становила як раз 40 до 50 тисяч осіб. Виявлені з-під амністії всі обвинувачені в підпільній антидержавній діяльності, у виявленні державних таємниць, як також ті, що своїми виступами причинилися до зменшення чехословачького престижу й репутатії закордоном. Буде користуватися амністією також кримінальних злочинців, за судження першій раз і на карі не винці, які п'ять років. З-поміж втікачів будуть управлені до амністії тільки ті, хто відповідає встановленим вимогам і повернеться до Чехословаччини ще цього року, тобто до кінця 1973 р. В політичних колах думають, що багато із втікачів не повернуться а взагалі, з огляду на безробіття і важкі життєві умови в ЧСР. Рішення про амністію подали до публічного відома кілька годин після прибуття до Праги, для участі в святкуваннях комуністичного 25-річчя генерального секретаря ЦК КПСР Леоніда Брежнєва.

Школа Роми Прийми-Богачевської приготувала балет „Пригоди Пер Гінта“

Нью-Йорк. — З Балетної Школи Роми Прийми-Богачевської інформують про підготовку нового балету: „Пригоди Пер Гінта“, прем'єра якого відбудеться в неділю 8-го квітня, о год. 2:30 по полудні у великій залі Бруклін Академі оф Мюзик при 30 Лафетт есені в Брукліні. Новий балет опертий на драми Ібсена до музики Гріга. Хореографія та постановка в руках Роми Прийми-Богачевської. Декорації та проєкти костюмів у виконанні мистця Володимира Бачинського. У виставі бере участь понад сто молодих танцюристів, учнів тієї школи з Нью-Йорку, Ньюарку та Понкеру. Співучасть у балеті в заголовних ролях відомий Роман Строцький, Іза Павлюк, Роксолія Бабюк, Наталія Лазірко, Левко Строцький і Ніна Бабяк.

УСГРОМАДА В НЬОАРКУ РОЗГОРТАЄ ІНФОРМАЦІЙНУ АКЦІЮ

Ньюарк. — Серія лекцій та фільмів, український фестиваль, доповнення університетської бібліотеки книжками про Україну і на українській темі, писання статей до англійської преси, шкільний турнір, присвячений нових членів — це тільки деякі із заходів, що їх поставила перед собою управа Української Студентської громади при Раттерському університеті в Ньюарку. В часі зустрічі з представниками УНСОУ і „Свободи“ 15 лютого, члени управи Громади та проф. д-р Тарас Гунчак, директор Департаменту східноєвропейських і східноєвропейських і східноєвропейських студій, широко розповіли про досі проведену роботу та про свої плани загальногромадського і організаційного порядку на майбутнє. Підготовкою і переведенням серії лекцій займається студент Борис Ткач. Про український театр говорив мистецтвозець Іосиф Гірич, а проф. Свен Федоренко наставляє розвиток сучасної української літератури та рух спротиву в Україні. Проф. Василь Значко познайомить слухачів з українською економікою у минулому та сучасному, а про український фольклор та українське національне відродження читатиме лекцію проф. Мирослава Значко. Відбулося висвітлення двох фільмів, які ілюстрували загарицьку політику совєтського режиму. Один фільм був про окупацію Латвії, а другий про „дракунів-жидів комуністів“. Цей другий фільм (Закінчення на стр. 4-й)

У Вашингтоні й Пекіні будуть встановлені зв'язкові станиці

Вашингтон. — Асистент президента Ніксона Генрі Кіссінджер дав у четвер 22 лютого ц. р. пресову конференцію, на якій потвердив та уточнив головну подробицю офіційного комунікату про його 5-тиденне перебування у Пекіні: що рішення там покласти до життя „зв'язкові станиці“, які покласти заступатимуть амбасадю. Голови тих станиць так і будуть називатися скромно „головами зв'язкової станиці“, але будуть користуватися статусом дипломатичної недоторковості. Ті станиці будуть займатися всіма справами, які стосуються дальшого поширення та поглиблення американсько-китайських взаємин. Г. Кіссінджер признав, що у справі Тайвані, осідку Вільного Китаю, існує розбіжність поглядів між Америкою і Комуністичним Китаєм. Він ствердив, що Америка нададі зберігатиме дипломатичні зв'язки з Вільним Китаєм. Комуністичний Китай звільнить в найближчому часі двох американців, яких схоплено у полон у збитому літаку у 1967 році, а в другій половині цього року „перевіряти“ справу засуджено за шпигунство американца, члена Центральної Розвідки Агенції, що його літак збито ще у 1962 році. Однак у офіційному комунікаті, як у відповідях Кіссінджер поінформовано, що рішено обмінятися різними науковцями та мистецькими дружинами, як теж поширити й покласти обопільну торгівлю. Однак Кіссінджер відмовився будь-що конкретного сказати про зміст 2-годинної розмови з Мао Тсе-тунгом, ствердивши тільки, що той комуністичний провідник знаходиться „у дуже добром здоров'ї“.

В арабському літаку, що його збили ізраїльці, згинуло 106 осіб

Єрусалим. — Виявилось, що число жертв у збитому ізраїльським джетом літаку над Синаєм два дні тому, винне, як спершу припустили. Воно дійшло до 106, з яких тільки сім осіб офіційно, всі також поранені. Між загинулими є пілот літака, французький капітан Жак Бурж, що йому кажуть приземлитися і потвердити отримані від ізраїльських військових літаків знаки, то арабські власті твердять, що французький пілот до останньої хвилини був переконаний, що він знаходиться над арабською територією і що за ним летить не ізраїльський, а арабський літак типу МГ. Шойно в останній хвилині він крикнув: „Нас обстрілюють“. Тіла загинулих будуть відіслані до Єгипту. Збито літак тільки за 12 миль на схід від Суецького каналу. Ізраїльці признають, що арабський літак залетів на захід і старався залетіти до Єгипту, — чому власне ізраїльські військові літаки перешкодили. Британія і Франція зажадали переведення літаку до Єгипту.

Крайовий З'їзд представників ФКУ відбудеться в Гарварді з кінцем квітня

Нью-Йорк. — Головна Екзекутива Фонду Катедри Українознавства інформують, що в днях 28, 29 і 30-го квітня в Гарвардському Університеті в Кембриджі, Масс., відбудеться сесійний з'їзд Крайовий З'їзд представників цього фонду, на який запрошуються голви і члени Комітету ФКУ, представників ФКУ та його мепенатів, добровільні жертводавців. У програмі з'їзду з звіту Головної Екзекутиви ФКУ, в тому подібний фінансовий звіт, розгляд чергового проєкту — Дослідно-Наукового Інституту Українознавства в Гарварді, обговорення есентуальних статутів змін ФКУ, намічення плану праці на чергові чотири роки і зустрічі зі студентами і професорами Гарвардського Центру Українських Студій. У понеділок 30-го квітня, відбудеться зустріч з президентом Гарварду проф. д-ром Дерексом Куртісом Воксом та описі спірний обід з ним за спеціальними запрошеннями. Згодом у участі в з'їзді сприяють на адресу: Bohdan Tarnawsky, 438 Dennison St., Highland Park, N.J. 08904.

На річній конференції КУК створено Раду Української Культури в Канаді

Саскатун. — 10-11 лютого тут відбулася річна конференція Комітету Українців Канади, яка мала на меті застановитися і а) над збереженням сили української громади в Канаді, і використання нових методів в громадській праці; б) розбудовою належної фінансової бази КУК; і г) над справами української культури. По завершенні доповідей, в яких були ширше з'ясовані зазначені питання („Концентрація чи розповсюдження“ д-р І. Глини, „Збагачення праці КУК новими елементами“ А. Павлюк та Фінанси „КУК“ А. І. Яримовича), учасники конференції мали змогу обмінятися думками та подати різні пропозиції щодо праці КУК у майбутньому. Конкретним вислідом нарад конференції було створення Ради Української Культури в Канаді, яка „сповнятиме обов'язки довідкового органу в справах збереження і дальшого розвитку української культури в Канаді при референтурі культурних справ Екзекутиви Президії КУК“. До новоствореної Ради Президії КУК покликала 17 провідних українських канадських культурних діячів. Учасники конференції заслухали також

Конференція КУК засудила заперотворення Леоніда Плюща до психіатричної лікарні

Саскатун. — Річна конференція КУК, яка відбулася в Саскатуні 10-11 лютого, винесла одностайно постанову, засуджуючи негуманне і незаконне заперотворення до психіатричного закладу українського громадянства в Канаді підтримати морально і матеріально акції в обороні переслідуваних українських діячів в Україні.

Канадський Парламент дискутує справу багатомовних радіопересилань

Оттава. — В ході дебатів в Палаті громад канадського Парламенту 8 і 13 лютого д-р Павло Свчук, консервативний посол з Абадаски, Альберта, підніс питання радіопересилань зі станції КСВВ у Вінніпегу різними мовами, а не тільки англійською та французькою. Це питання виникло у зв'язку з тим, що Канадська Радіо-Корпорація (СВС) планує перебрати під свій заряд вінніпезьку станцію КСВВ і згідно з політикою СВС радіопересилання можуть бути на майбутнє тільки офіційними мовами. Досі на цій станції були радіомовлення різними етнічними групами: німецькою, італійською, українською, польською. Посол Свчук виступив з домаганням, щоб у випадку перебання вінніпезької радіостанції Канадською Радіо-Корпорацією були збережені іноземні радіопересилання, а також, щоб заповіджені переслухання у справі перебання радіостанції не відбувалися в Монреалі, а у Вінніпезі, де є зацікавлені громадяни й організації. Одночасно посол Свчук поширив свою пропозицію вимогою, щоб державний секретар С. Гайдаш, який відповідає за багату культурну політику уряду, поробив заходи щодо призначення відповідної кількості часу для пересилань на мові Канадської Радіо-Корпорації мовами канадських етнічних груп. Відповідаючи послові Свчукові і всім тим послам, які його підтримали в дискусії, міністер Гайдаш поінформовав, що всі ці питання вже були предметом розгляду уряду, а коли йдеться про радіовислання мовами канадських етнічних груп, то уряд очікує звіт від Комісії Корпорації про заплановану багату культурну програму. В часі дискусії міністер Джеймс Юг Фаулер поінформовав, що в цій справі Корпорація вже одержала становище української групи в Канаді.

Українці взяли участь у Світовому Лісовому Конгресі

В днях 13-18 жовтня м.р. відбувся сесійний з'їзд Світового Конгресу Лісників у Буенос Айресі в Аргентині. В ньому взяли участь понад 2000 делегатів майже з усіх країн світу. Більшість делегатів творили офіційні представники держав їх урядів. Одна четверта учасників була з держав Південної Америки. ЗСА вислала 187 делегатів, Бразилія 121, Китай 17, а Канада була заступлена 50 учасниками. Совєтська делегація складалася з 11 членів, а лише 3 з них згодом не були росіянами. Представників України в совєтській делегації не було. Натомість між делегатами канадської уряду був українець, інж. лісник Олександр Котович з Вінніпегу, а другий входив в склад делегації Аргентини — це інж. лісник Ростислав Ільницький, сеньор Українського Плясту в Аргентині. Оба згадані українські делегати, лісові інженери європейської школи, є членами центрального Об'єднання Українських Лісників на еміграції ОБУ-ЛІД, що його осідком є Нью-Йорк. Ідея світових лісових конгресів виникла під час світового міжнародного вистави в Парижі в 1900 р. Тоді відбувся з'їзд лісників, присвячений лісовій культурі, а в 1913 р. в тому ж Парижі склалося скликати перший світовий лісовий конгрес. Та перша світова війна перервала всі заходи Олександра Котовича з

Під час зустрічі в УНС і „Свободі“. Сидять (зліва): Лариса Малиборська, Юрій Хмільський, Маріяна Кочержук, Андрій Хмільський, Гор Школяр, Адріана Хома, Катя Авдєвич. Стоять (зліва): ред. Зенон Силич, проф. д-р Тарас Гунчак, гол. предсидки УНС Йосип Лвогир та Михайло Козюмов.

